

Krásný den milí šestáci 😊,

dnes vyrazíme k protinožcům. Víš kde to je?

Pokud ano, tak tě moc chválím, pokud ne, jdeme se rovnou seznámit s novým kontinentem 😊.

Co dnes budeš dělat?

- nejprve si napiš velký nadpis **Austrálie**.

- přečti čtyři odrážky, které jsou níže a pak si pusť video. Během videa si doplň pojmy, které ve větách chybí a zápis si zapiš do sešitu.

- **dobrovolný úkol:** Pročti si učebnici, která je nafocená na dalších stránkách tohoto dokumentu. Příště budeme opět kreslit obrys Austrálie a značkovat různá místa, tak aspoň budeš některé pojmy znát.

- pokud máš zápis hotový, tak je to pro dnešek všechno 😊.

Odkaz na video: <https://www.ceskatelevize.cz/ivysilani/10169655222-zemepis-sveta/208572230520001-australie>

Austrálie

- leží na polokouli, po obou stranách obratníku

- nejtepleji je na Austrálie, nejchladněji (počasí jako u nás) je na

- u SV pobřeží Austrálie leží jeden z největších přírodních divů světa – Velký

- díky agresivní mořské erozi = vznikly rozmanité tvary na pobřeží jižní Austrálie (skalní mosty, osamocené skalní pilíře a věže)

To je vše. Na příště si nachystej atlas, tužku, sešit a barevné pastelky.

Pěkný den 😊

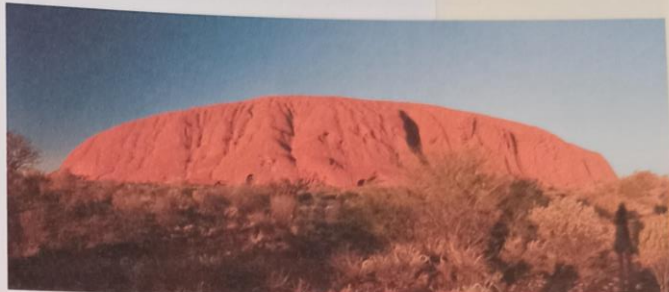
M. K.

Austrálie a Oceánie

Na konci světa

Příroda Austrálie

V srdci Austrálie uprostřed vyprahlé pustiny leží podivuhodně krásný a pravidelný přírodní útvar – skála Ayers Rock [ejrs rok]. Úbočí skály jsou rozbrázděna hlubokými rýhami, které v měkkých vrstvách pískovce vymlela voda v období vlhkého podnebí. Dnes je deštových srážek velmi málo a přicházejí v ojedinělých ljáčích, které promění brázdy na příkrých svazích Ayers Rock ve velkolepé vodopády.

Obr. 83. Skála Ayers Rock se nazývá v jazyce domorodců Uluru.

Co už víme...

- Austrálie je nejmenší světadíl.
- Leží na jižní polokouli
- Typická australská zvířata jsou např. klokan a koala.

◀ Obr. 84/85. Běžnými obyvateli australské přírody jsou také emu a kakadu.

Austrálie je svou rozlohou 9 milionů km² jen o málo menší než Evropa a letadlem ji můžeme přeletět za několik hodin. Její břehy jsou omývány Indickým a Tichým oceánem. Asi v polovině ji protíná obratník Kozorooha. Na severu vybíhají ze světadílu dva poloostrovy – **Yorský** [jorský] **poloostrov** a **Arnhemská země**. Poměrně pravidelný tvar Austrálie narušují dva velké zálivy – na severu **Carpentarský** [karpentarský] a na jihu **Velký australský**.

Povrch

Austrálie a Antarktida se vyvíjely v dávné geologické minulosti po dlouhou dobu samostatně a nezávisle na ostatních světadílech – i proto zde dnes žijí jedinečné organismy. Austrálie je jediným světadílem, který nemá činné sopky, stálou sněhovou pokrývku, ledovce ani velehory.

Obr. 86. Některé dopravní značky jsou pouze v Austrálii.

je málo a mnoho z nich ústí do bezodtokových jezer. Největší zásoba podzemní vody se nachází v **pánvích**. Jejím zdrojem je dešťová voda, která pomalu prosakuje do podzemí a zadržuje se tam.

Hlavními řekami kontinentu jsou **Murray** [mari] a **Darling** [dárlin] na jihovýchodě pevniny. Murray má více vody. Pramení v Australských Alpách a ústí do Indického oceánu. Darling se vlévá do Murray. Protože protéká pouští, mění se v suchých obdobích v řadu malých jezírek.

Mezi jezery v Austrálii převládají bezodtoková slaná jezera. Největší z nich je **Eyreovo jezero** [eríovo].

Krajiny

V Austrálii jsou tropické deštné lesy, savany, pouště a polopouště s křovinami (bush). Jejich rozmístění odpovídá rozložení srážek na pevnině.

Na severovýchodním pobřeží se rozkládají **tropické deštné lesy**. Žijí v nich tisíce živočišných druhů, mezi jinými i ohrožený medvídek koala, který se živí pouze mladými listy některých druhů blahovičníků. Podél severovýchodního pobřeží Austrálie se táhne **Velký bariérový útes**, pás korálových útesů s bohatým podmořským životem.

Savany mají dostatek srážek jen v letním období. V těchto travnatých a křovinatých porostech s roztroušenými stromy žijí klokani a další typická australská zvířata. Většina australských zvířat je odlišná od druhů známých z afrických krajin. Nevyskytují se zde velcí býložravci jako sloni, žirafy, zebry, antilopy nebo nosorožci, ani šelmy jako lvi, gepardi, hyeny či šakali.

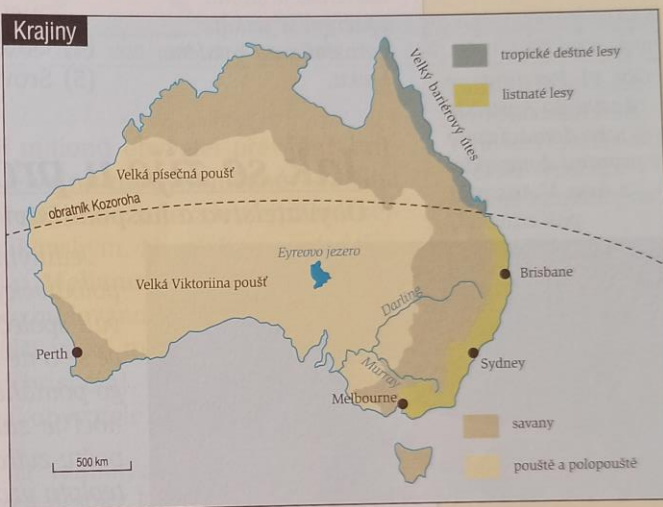
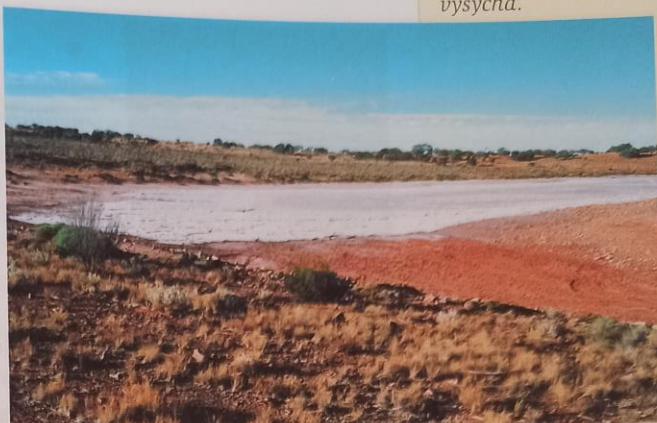
Střední část světadílu zaujmají **pouště a polopouště**. Jsou buď kamenité, nebo písčité a téměř neobydlené. Pokrývají největší část světadílu. K největším pouštím patří Velká Viktoriina a Velká písečná poušť.

Tasmánie

Největším australským ostrovem je Tasmánie. Má skalnaté pobřeží a od pevniny ji odděluje Bassův [besův] průliv. Povrch ostrova je hornatý. Jsou zde zachovalé husté lesní porosty. Příroda Tasmánie je přísně chráněna.

Obr. 89. Sněhová pokrývka v Australských Alpách umožňuje provozování zimních sportů.

Obr. 88. Bezodtokové slané jezero během léta často zcela vysychá.

Mapa 17. Australské krajiny se utvářejí pod vlivem podnebí.

Obr. 90. Eukalyptus (blahovičník) je strom, s kterým se setkáte v Austrálii na každém kroku.

Obr. 91. Pes dingo se dostal do Austrálie jako domácí zvíře s prvními domorodci z Asie. V Austrálii pak zdivočel.

Obr. 92. **James Cook** (1728–1779) byl nejvýznamnějším objevitelem Oceánie.

Zapamatujte si...

● Povrch Austrálie je tvořen Západoaustralskou tabulí, Středoaustralskou pánví a Východoaustralským pohořím. ● Nejvyšší vrchol kontinentu Mt. Kosciusko leží v Australských Alpách. ● Největší australské řeky jsou Murray a Darling. ● Na australském kontinentu převládají pouště a polopouště.

Otázky a úkoly...

- (1) Proč nejsou v Austrálii ledovce?
- (2) Vymezte na mapě Austrálie bezodtokové oblasti odvodňované řekami do slaných jezer.
- (3) Podle rozmístění oceánských proudů popište podnebí australského pobřeží. Pracujte s atlasem.
- (4) Odůvodněte rozmístění krajin v Austrálii.
- (5) Srovnajte dobu ročních období v Austrálii a v Evropě.

Jak se žije u protinožců

Obyvatelstvo a hospodářství Austrálie

Jediným domácím zvířetem australských domorodců byl polodivoký pes dingo. Štěňata těchto psů domorodci vychovávali společně s dětmi. Vycvičených psů si velmi cenili a pečlivě se o ně starali, dokonce jim vybírali blechy z kožichu. Dingo pomáhal domorodcům obstarávat potravu a za chladných nocí je zahříval. Domorodci se obklopili svými psy a podle počtu zvířat, který byl potřebný pro zahřátí, dokonce určovali teplotu vzduchu. Studenou noc označovali jako „noc tří psů“. „Noc pěti psů“ byla již velmi chladná a noc s teplotou okolo bodu mrazu byla „noc šesti psů“.

Co už víme...

- Austrálie je jedním z největších států světa.
- V Austrálii se mluví anglicky.
- Pro nás je Austrálie jednou z nejbližších zemí.

Australský svaz

Austrálie byla objevena v roce 1606 holandskými námořníky. Ti ji označili jako velmi nehostinnou, a proto ji nezačali osídlovat. V roce 1770 připlul k jejím břehům anglický kapitán James Cook [džejms kuk]. Po návratu do Anglie navrhl využít Austrálii jako **trestaneckou kolonii** – místo, kam byli odvázeni trestanci z britských ostrovů. Objevování Austrálie bylo dokončeno teprve v roce 1802. Po roce 1856 přísun trestanců do Austrálie ustal. V roce 1901 vznikl současný nezávislý panovník, kterého v zemi zastupuje guvernér.